WIKIPEDIA

Slovenski jezik

Slovenski jezik (ISO 639-3: slv (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=slv)) je materinski jezik oko 2 milijuna ljudi u Republici Sloveniji, gdje je službeni jezik (1.730.000 u Sloveniji (1991 popis).), te u Austriji (oko 18.000 u Koruškoj i Štajerskoj; popis), Italiji (oko 100.000 u Trstu, Gorici, Beneškoj Sloveniji, Reziji i Kanalskoj dolini), Mađarskoj (3,190; 2001 popis)[1] i Hrvatskoj (11.800 - 13.100). Broj slovenskih emigranata u Americi, Zapadnoj Europi i Australiji procjenjuje se na oko 400.000.

Slovenski jezik Slovenščina	
	
Države **govorenja:**	Slovenija; Austrija, Italija, Hrvatska, Mađarska
Regije **govorenja:**	Europa
Broj govornika:	oko 2,2 milijuna
Rang:	
Razredba:	indoeuropski slavenski južnoslavenski **slovenski**
Jezični kôd	
ISO 639-**1**:	sl
ISO 639-**2**:	slv
ISO 639-**3**:	SLV
Vidi također: Jezik | Jezične porodice i jezici | Popis jezika po kodnim nazivima |Dodatak: Popis jezika	

Najstariji pisani spomenici koji pokazuju tipične slovenske jezične crte jesu *"Brižinski spomenici"*. Oni su pisani latinicom a nastali su između 927. i 1039. godine (prema rezultatima paleografske analize), no tekstovi koje sadrže oblikovani su već ranije (vjerojatno u 8. stoljeću)[2]. U srednjem vijeku još nije došlo do nastanka književnih djela na slovenskom jeziku, osim crkvenih molitvenika i kronoloških zapisa, tako da tek od polovice 16. stoljeća i vremena reformacije možemo govoriti o izgradnji slovenskoga književnog jezika. Taj je jezik izgrađen većim dijelom na donjokranjskim i panonskim a tek manjim dijelom na gornjokranjskim govorima. Njegov je začetnik Primož Trubar koji je 1550. tiskao *"Katekizam"* i *"Abecedarij"*, 1557. - 1560. preveo *"Novi zavjet"* te 1564. izdao slovenski crkveni red *"Cerkovna ordninga"*. Prvu je slovensku gramatiku *"Arcticae horulae"* 1584. napisao Adam Bohorič, a prvi rječnik (njemačko-latinsko-slovensko-talijanski) 1592. Jeronim Megiser.

Protureformacija je zaustavila ta nastojanja, tako da se tek potkraj 18. stoljeća ponovno pojavljuju pokušaji utemeljenja slovenskoga književnog jezika. Između 1784. i 1802. prevedena je na slovenski katolička Biblija, a 1768. pojavljuje se i *"Kranjska gramatika"* (*Crainerischen Grammatik*) Marka Pohlina. Veliku je važnost za utemeljenje književnog jezika imala i *"Grammatik der Slavischen Sprache in Krain, Kaernten und Steyermark"* Jerneja Kopitara iz 1808. godine. Jezična je norma definitivno uspostavljena tek u četrdesetim godinama 19. stoljeća nakon dugotrajnih rasprava. Važnu je ulogu u izgradnji slovenskoga književnog jezika imao i Valentin Vodnik.

Izražajne su se mogućnosti novoga književnog jezika u punom sjaju pokazale u književnosti. France Prešeren začetnik je slovenske poezije, a proznu su književnost utemeljili Fran Levstik i Ivan Cankar. Do kraja je konstituiranje slovenskog jezika u 19. stoljeću dovedeno pojavom dvosveščanoga slovensko-njemačkog rječnika Maksa Pleteršnika (1894./1895.) i pravopisom Frana Levca (1899.). Danas je slovenski standardni jezik stabilan, dobro opisan i istražen. Među obiljem publikacija o njemu valja istaknuti

petosveščani *"Slovar slovenskega knjižnega jezika"* (1970. - 1991.) Slovenske akademije znanosti i umetnosti, *"Etimološki slovar slovenskega jezika"* France Bezlaja (1976. - 1995.) te posljednji *"Slovenski pravopis"* iz 2001.

Sadržaj

Slovenska abeceda

Podrobniji članak o temi: Slovenska abeceda

Slovenska gramatika

Podrobniji članak o temi: Gramatika slovenskog jezika

Dijalekti

Slovenski jezik obuhvaća velik broj narječja[3] koja se obično grupiraju u 7 narječnih skupina[4]. Rubna narječja pokazuju utjecaje susjednih dijalekata, tako npr. šavrinsko narječje pokazuje utjecaj susjednih čakavskih govora sjeverne Istre[5]. U Sloveniji se govori i *čiško* (ćićko) narječje koje je zapravo čakavsko[6], kao i belokrajinsko, koje je zapravo štokavsko. S druge strane gorskokotarsko kajkavsko narječje se po genetskim i strukturnim kriterijima grupira zajedno sa susjednim slovenskim dijalektima[7]. Ne postoje karakteristične osobine koje posjeduju svi slovenski govori i samo oni, pa je uobičajena klasifikacija dijalekata na slovenske i hrvatske uglavnom na temelju nacionalne pripadnosti govornika.

Karta narječnih skupina u Sloveniji

gorenjska

dolenjska (3-kostelsko, 4-kočevsko, 5-sj. belokrajinsko, 6-južno belokr.

štajerska

panonska

koruška

primorska (1-šavrinsko, 2-čiško)

rovtarska

Skupine narječja su[4]:

- dolenjska
- gorenjska
- štajerska
- panonska
- koruška

- primorska
- rovtarska

Dolenjska i gorenjska skupina se zajedno nazivaju "središnja skupina".

Izvori

1. Ethnologue (16th) (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=slv)
2. Brižinski spomeniki, Elektronska znanstvenokritična izdaja (http://nl.ijs.si/e-zrc/bs/html/bs.html) (slovenski). Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU, Ljubljana (srpanj 2006.),
3. R. Kolarič - *Slovenska narečja (http://www.dlib.si/v2/StreamFile.aspx?URN=URN:NBN:SI:doc-QVJU64KM&id=84b7dcf0-701e-4677-b973-544658f103ca&type=PDF)* (slo.) (**PDF**)
4. Marc L. Greenberg - *A Short Reference Grammar of Slovene (http://www.theslovenian.com/articles/2008/greenberg.pdf)* (eng.) (**PDF**)
5. Stipe Kekez, Mijo Lončarić - *Osvrt na istraživanje hrvatsko-slovenskih jezičnih dodira u Istri (https://www.zrs.upr.si/en/zaloznistvo/annales/Annales%202006%20-%20Sociologia%2016-2/kekez%20stipe.pdf)*, Annales, Ser. hist. sociol., 16, 2006, 2 (**PDF**)
6. Sanja Zubčić - *Akcenatski sustav mjesnog govora Obrova (http://www.centerslo.net/files/file/simpozij/sim26/Zubcic.pdf)*, Obdobja 26 (**PDF**)
7. Mate Kapović - *Čakavsko i kajkavsko u donjosutlanskoj akcentuaciji (http://bib.irb.hr/datoteka/445129.6._kapovic_drinje.pdf)*, Hrvatski dijalektološki zbornik 15 (2009) (**PDF**)

Vanjske poveznice

- Ethnologue (14th) (http://www.ethnologue.com/14/show_language.asp?code=SLV)
- Ethnologue (15th) (http://www.ethnologue.com/15/show_language.asp?code=slv)
- rjecnik.ba (http://www.rjecnik.ba/) - Rječnik slovenskog jezika
- sl.wikipedia.org (https://sl.wikipedia.org/wiki/) - Wikipedija na slovenskom jeziku
- Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (http://www.zrc-sazu.si/isjfr/)

Službeni jezici Europske unije

bugarski • češki • danski • engleski • estonski • finski • francuski • grčki • hrvatski • irski • latvijski • litavski • mađarski malteški • nizozemski • njemački • poljski • portugalski • rumunjski • slovački • slovenski • španjolski • švedski • talijanski

Izvor: Službene mrežne stranice EU (http://www.europa.eu) • Vidi još: Nazivi EU na raznim jezicima

Slavenski jezici ⇒ Indoeuropski jezici

istočnoslavenski (6)	bjeloruski • staroruski † • ruski • rusinski • ukrajinski • Jazičije
zapadnoslavenski (12)	češki • kašupski • knaanski † • donjolužičkosrpski • gornjolužičkosrpski • polabski † • staropoljski † • srednjopoljski † • poljski • slovački • slovinački † • šleski
južnoslavenski (8)	bošnjački • bugarski • crnogorski • hrvatski • makedonski • starocrkvenoslavenski † • srpski • slovenski

praslavenski † izumrli jezici